

УДК 811.161.2'42:811.161.2'366.54«1913/1938»

М.І. СТЕПАНЕНКО, доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри журналістики та масової комунікації
Національний університет біоресурсів та природокористування України
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, 03041
E-mail: myk_ivan@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-6727-1265>

ВАЖЛИВА СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СПАДЩИНИ ЄВГЕНА ТИМЧЕНКА: КОНЦЕПЦІЯ ВІДМІНКОВОЇ ПАРАДИГМИ (студії 1913–1928 рр.)

**Рецензія на книгу: *Відмінки іменників української мови:
студії Євгена Тимченка 1913–1928 років***

Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022.
(Відтворення праць 1913–1928 рр.). ISBN 978-966-02-9961-0

Біля першоджерел сучасного українського мовознавства, що ознаменували становлення й усвідомлення вагомості українського слова, вияскравлюється постать великого науковця, перекладача, активного громадського діяча, людини енциклопедичних знань Євгена Тимченка...

Микола Железняк, Олександр Іщенко

З-поміж важливих завдань сьогодення — повернення з вимушеного забуття доробку предтеч, на який радянська система наклала табу. На довгі десятиліття опинилися під забороною знакові наукові праці, художні та музичні твори. Ті ж артефакти, які не можна було приховати від ока людського, ставали безіменними, побутували з імперсональним ярликом, із налічкою «народний феномен». Силоміць насаджувана вульгарна практика боротьби з ворогами народу, з українським буржуазним

Цитування: Степаненко М.І. (2023). Важлива сторінка української лінгвістичної спадщини Євгена Тимченка: концепція відмінкової парадигми (студії 1913–1928 рр.). [Рецензія на книгу: *Відмінки іменників української мови: студії Євгена Тимченка 1913–1928 років*]. *Українська мова*, 3(87), 124–132.

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2023. Статтю опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

націоналізмом знебарвила національний код, притлумила патріотичний дух, знівельовала, скомпрометувала в очах співвітчизників здобуті величні досягнення, які визнає і належно поціновує світ, а ще — відкрила простір для підміни питомого чужим, а як точніше, то вкраїнського російським, проклала шлях для нібито гармонійного зближення мов та культур у колишній «бездарній, потворно розбухлій, покараній Богом державі»¹, а насправді ж для тотального російщення з його далекоглядними великодержавними стратегіями, одна з яких — формування нової історичної спільності, офіційно поійменованої радянським народом.

Винятково складну історію пережила українська лінгвістика. Її ренесансний період — 20-ті — поч. 30-х рр. ХХ ст. — мав трагічне завершення. Мовознавчий цвіт вигублено або він опинився далеко від рідної землі. Лише в добу незалежності почала повертатися до активного вжитку спадщина репресованих, переслідуваних, силоміць відірваних від українського вченого світу науковців П.П. Бузука, О.Б. Курило, О.Н. Синявського, В.М. Ганцова, А.Ю. Кримського, І.І. Огієнка, Ю.В. Шевельова й багатьох інших.

Серед цих знаних постатей — Євген Костянтинович Тимченко, якого Василь Васильович Німчук заслужено вважає «основоположником української наукової історичної лексикографії»², промовистим свідченням чого є такі одноосібні та підготовлені у співавторстві фундаментальні праці: «Русско-малоросійській словарь» (т. 1—2, 1897—1899), «Матеріали до словника писемної та книжної української мови XV—XVIII ст.» (1904), «Історичний словник української мови» (кн. 1, 1930; кн. 2, 1932; кн. 3, не надрукована). Словництво, проте, — лише одна з потужних філологічних граней цього лінгвіста. Євген Костянтинович зробив вагомий внесок і в розвиток фонетики («Курс історії українського язика. Вступ і фонетика», 1927), діалектології («Причинки до української діалектології», 1908; «Програма до збирання діалектичних одмін української мови», 1910, у співавт. з К.П. Михальчуком; «Вказівки, як записувати діалектичні матеріали на українському язиковому обширі», 1925; «Одна діалектна особливість вживання морфеми *ся*», 1948), граматики («Українська граMATика», 1907; «Українська граMATика для шкіл середніх», 1918; «Співрядне сполучення речівників (з української складні)», 1925; «Функції чисел в українській мові (з української семазіології і складні)», «Рід в українській мові», 1928), перекладацтва (українськомовні переклади наукових трактатів і творів класиків світової літератури, зокрема Байрона, Метерлінка, Мопассана).

Незаперечною заслугою Є.К. Тимченка є те, що він системно і скрупульозно дослідив відмінкову парадигму української мови, представивши результати своїх багатолітніх невтомних пошуків у працях «Функції генитива вь южнорусской язикової області» («Функції генитива в

¹ Гончар О. (2008). *Щоденники* (т. 3). С. 316.

² Цит. за: Железняк М. (2022). *Відмінки іменників української мови: студії Євгена Тимченка 1913—1928 років*. С. VI. https://esu.com.ua/files/issn_978-966-02-9961-0.pdf

південноруській мовній області») (1913), «Льокатив в українській мові (з української складні») (1924), «Льокатив речівниковий в українській мові» (1925), «Номінатив і датив в українській мові» (1925), «Вокатив і інструменталь в українській мові» (1926), «Акузатив в українській мові (з української складні») (1928). На превеликий жаль, ці авторитетні студії «не перевидавали, нині віднайти їх можна лише в приватних колекціях або великих бібліотеках, у яких ці першодруки зберігають зазвичай у фондах цінних, рідкісних видань» (Железняк, 2022, с. VIII). Сама ж відмінкова концепція на тривалий період опинилася поза берегами українського граматичного вчення не тому, що втратила актуальність чи не відповідала стандартам ґрунтовних праць, а через іншу причину — накладене на автора тавро буржуазного націоналіста, ворога народу і — як наслідок — його арешт, 5-річне заслання. Учений повернувся до праці 1944 року, але колишні безпідставні звинувачення довго нагадували про себе в тоталітарному суспільстві, де панував страх, нав'язаний сталінщиною, мали «негативний вплив на поширення в радянському науковому дискурсі здобутків Є. Тимченка та цитування його публікацій... Лінгвістичні праці Євгена Костянтиновича є призабутими й нині, а деякі його рукописи лишилися не надрукованими», — наголошують автори передмови «Синтаксична спадщина Євгена Тимченка» до праці «Відмінки іменників української мови: студії Євгена Тимченка 1913—1928 років» (там само, с. VI), у якій «зібрано першодруки про відмінки іменників української мови, опубліковані впродовж 1923—1928 років» (там само, с. II). Це видання «охоплює 6 окремих досліджень Є. Тимченка» й «повністю зберігає стиль автора та правопис» (там само, с. XVI). Його підготували й випустили у світ 2022 р. науковці Інституту енциклопедичних досліджень НАН України з тією метою, аби читач мав змогу ознайомитися «з одним із важливих етапів розвитку мовознавчої думки початку ХХ ст.» (там само, с. II). Розділи подано відповідно до черговості публікування їх, «тому зміст книги дисонує зі звичною послідовністю відмінків від називного до кличного» (там само, с. XVI).

Хочеться твердо вірити, що граматична концепція Є.К. Тимченка, адресована «лінгвістам, усім, хто цікавиться історією української мови» (там само, с. II), повносило ввілється в сучасний науковий простір на засадах аксіоматичности, дискусивности, альтернативности, що вона приверне увагу молодих дослідників і знайде в їхніх майбутніх статтях, дисертаціях, книжках своє логічне продовження, що глибинного аналізу знає оригінально скомпонований розкішний фактаж: це, за твердженням автора, зроблені ним «особисті записи..., приклади живої народної мови, добуті з пам'яток народної творчості..., із творів Котляревського і Квітки, мова яких, будучи органом думки середніх прошарків українського суспільства на початку ХІХ сторіччя, із синтаксичного погляду зберегла все розмаїття народної мови..., фольклорний матеріал» (там само, с. 2). Чого варті хоча б ілюстрації побутування вокатива у трьох функціях номінатива: як 1) підмета, 2) апозитивного компонента і 3) предикативного

атрибута. Пор.: 1) Плаче-ридає молодий *козаче* по своїй дівчині (Чуб.), Поїхав *королевичу* на погуляння (Чуб.), Хрещатий *барвіночку* завйав у прискриночку (Метл.), Сизий *голубочку* сидить на дубочку (Грінч.), Там стояв *Іване Богуне Каленицький* (Метл.), Ой *соловіє* файно співає (Шух. Гуц.); 2) Оттоді то припало йому з правої руки чотири полковники: Перший *полковниче Максиме Ольшанський*, Другий *полковниче Мартине Полтавський*, Третій *полковниче Іване Богуне*, А четвертий — *Матвій Бороховичу* (ИП); Будять тебе аж троє гостей — Що перший гостьо — *ясен місяцю*, А другий гостьо — *красне сонечко*, А третій гостьо — *дробен дощичу* (Конющ.), Здає-ця і *друже*, а гадючку впустив (Ном.) (там само, с. 293—295). Численні сумлінно паспортизовані приклади-конструкції проливають світло на синхронно-діахронні зміни в синтаксичному ладі української мови крізь призму слов'янських і навіть індоєвропейських мов, на еволюційні процеси в орфографійній та інших лінгвальних царинах.

Важливо зауважити, що зведеним до спільного видавничого знаменника студіям Є.К. Тимченка бракує тієї уніфікованости, яка характерна для одноосібної монографії. Маючи спільний об'єкт дослідження — відмінок, вони нерідко по-різному висвітлюють його категорійну сутність, навіть подеколи контрастують за окремими параметрами. Це стосується, зокрема, функційного потенціалу генітива (перша праця) порівняно з локативом, номінативом, дативом, вокативом, інструменталем та акузативом (наступні роботи). Сам автор неоднозначно оцінював свої «монографії на відмінки» (там само, с. 375), зізнавався, що його лінгвістична візія через різні об'єктивні та суб'єктивні причини відчутно або й кардинально переінакшувалася. Не зреалізовано первинний задум — екстраполювання відмінкової парадигми української мови на граматичну матрицю інших слов'янських мов для встановлення симетрично-асиметричних зв'язків. Про це йдеться в «Передньому слові» до останньої за роком публікування студії «Акузатив в українській мові (з української складні)»: «В першій задумі всі відмінки разом із співрядними сполученнями, числом та родом..., мали становити складню імени в українській мові в порівнянні з іншими слов'янськими мовами. Події війни та пізніші розрухи негативно вплинули і на поступ цього діла, що не раз на довго переривалося, і на плян його: в відмінках малося дати історію гіпотактичних спряжень, виходячи з найдавніших сполучень, вказати їх часом взаємну боротьбу за існування, що виявляється в конкуруючих зворотах, зануку в певних випадках і народження нових; і на спосіб видання: довелося видавати окремими випусками, не буди певним, чи побачить світа наступний, а видаючи так, дбати, щоб кожний випуск мав певну цілість; з цього неминуче мусіли зайти певні повторення і взагалі руйнувався первісний плян видання, праця втрачувала на своїй рівности і одноцільности в будові, являючися як *tembra disjecta* сподіваної цілости. Часом не з доброї волі доводилося бути аж надто ляконічним: незрідка тільки зіставлення фактів має навести читача на ідею, що положена в ґрунті цього діла» (там само). Висновок Єв-

гена Костянтиновича, зроблений далекого 1928 року, сьогодні не тільки не втратив своєї гостроти, а й навіть посилив її: «Складня дієслова і будова речення поки-що залишаються завданням прийдучого» (там само).

Аналіз граматичного вчення Є.К. Тимченка — це об'єкт не одного фундаментального дослідження. Очевидним є те, що деякі задекларовані в першій третині ХХ століття теоретико-прагматичні засади вже знизили рейтинг своєї науковості, вони, як переконував сам автор у 1928 році, «потрібують значних доповнень... і певного перероблення» (там само). Інші ж, навпаки, органічно й гармонійно корелюють із новітніми морфологічно-синтаксичними досягненнями. Наприклад, аналізовані в розділі «Датив при прийменниках» конструкції *по + залежний іменник у давальному відмінкові* набули чіткого граматичного статусу — *по + залежний іменник у місцевому відмінкові*. Відомо, що вони з'явилися в українській мові порівняно пізно і протягом тривалого часу їх уживали «поряд із звичайним у цих випадках давальним з по»³. Що ж до семантичної наповнюваності описуваних синтаксичних структур, то вона здебільшого не контрастує з тими значеннєвими типами, які системно диференціював Є.К. Тимченко: «поширення чинності в просторони» (Ой закиньте тонкий невід *по синьому морю* Бал.); «час, що по нім заходить чинність» (*по Петру*, то й *по теплу* Ном.); «згідно з чим відбувається чинність» (Шука-риба вводи *по волі* гуляє Чуб.); «поняття, що на них поділяється чинність» (Розкидай, Боже, братове жито по полю *по колосу* Чуб.) (Железняк, цит. праця, с. 297—306).

Промовистим аргументом на користь висловленого можуть бути спостереження Є.К. Тимченка над «інструменталем в вільнім стосунку до дієслова» — «інструменталем місця» (там само). Виокремлені дослідником значеннєві структури «інструменталь виображень просторони яко площі або лінії» (Ідемо ми *порошею* Гн.; Велять мені за *Дніпром* плисти, *Дніпром річкою* да глибокою Чуб.) та «інструменталь виображень просторони як точки» (Єдним *оконцем* сонічко сходить, Другим *оконцем* місяць заходить, И.П.; Він летить *низом* над горою, а змія летить *горою* Рудч.) і лексико-семантичний репертуар перехідних та неперехідних дієслів, які «виражають переміщення», «переміщення не виражають» і беруть участь у їх формуванні, послідовно зафіксовані в конкретизованішому варіанті в сучасних дослідженнях, пор.: «інструменталь виображень просторони яко площі або лінії» ↔ «шлях руху по поверхні локативного орієнтира у вигляді відкритого або внутрішнього простору» [Тимко плыв *Ташанню* (Г. Тютюнник)]; «інструменталь виображень просторони як точки» ↔ «шлях руху через внутрішні межі локативного орієнтира у вигляді отвору» [*Чорним ходом* ми потрапили на сходи (Л. Смілянський)]⁴.

³ Сологуб Н.М. (1975). Синтаксична варіантність прийменниково-відмінкових конструкцій місцевого відмінка. Синтаксис словосполучення і простого речення: (синтаксичні категорії і зв'язки). С. 119.

⁴ Степаненко М.І. (2020). *Просторові поширювачі у структурі простого речення*. С. 293—302.

Цінну інформацію про перспективні аспекти аналізованої відмінкової концепції, а також ті її моменти, що вимагають корекції з огляду на закономірні зміни в мові, знаходимо в монографії І.Р. Вихованця «Система відмінків української мови». У ній зацентовано зосібна на тому, що одне із засадничих положень праці «Акузатив в українській мові» — «наявність в українській мові знахідного у функції неозначеної тривалості... без будь-яких обмежень» — потребує перегляду, позаяк «сучасний матеріал засвідчує фактичний вихід його з ужитку»⁵, отже, «знахідний темпоральних назв», який «поєднується... із вказівними займенниковими прикметниками *цей, той*», є «непродуктивним, архаїчним елементом синтаксису сучасної української літературної мови» (там само, с. 91—92). Заперечено також обґрунтоване в праці «Функції генітива в південноруській мовній області» висловлення, згідно з яким у південноруській родовий часу вживається широко, захоплюючи у сферу свого впливу не лише іменники, що позначають часові поняття, а й іменники, що виражають уявлення про час (Железняк, цит. праця, с. 80). На думку І.Р. Вихованця, родовий безприйменниковий не входить до розряду продуктивних обставинних форм, причому його вживання обмежене вузькими шарами абстрактної іменникової лексики темпорального значення, для якої обов'язковим є сполучення з атрибутивним модифікатором, вираженим прикметником або його займенниковим різновидом (Вихованець, цит. праця, с. 196). Уточнено також твердження про те, що акузатив при перехідних префіксованих дієсловах руху (із префіксами *ви-, з-/с-, об-, пере-, про-*) виражає об'єктне значення (Железняк, цит. праця, с. 387—389). Ці структури уналежнено до репрезентантів синкретичної об'єктно-локативної семантики, у яких «наявність супровідного просторового значення зумовлюється локативною валентністю опорних дієслів руху та предметно-просторовим значенням залежного іменника у формі знахідного» [*Проїхав стени* (О. Довженко), *Ми перебігаємо вулицю* (П. Панч)] (Вихованець, цит. праця, с. 89). Принагідно зауважимо, що в «Теоретичній морфології української мови» І.Р. Вихованця та К.Г. Городенської, основним завданням якої є аналіз із позицій функційно-категорійної граматики центральних питань морфології, апробація теоретичних засад нової академічної граматики української мови, наголошено, що «визначні й багаті на фактичний матеріал» монографії Є.К. Тимченка, присвячені синтаксисові номінатива, генітива, датива, акузатива, інструментала, локатива та вокатива, «не втратили свого значення й до сьогодні»⁶.

Висловлені міркування — це мініштрихи до широкого спектра винятково важливих проблем відмінкової парадигми, які порушив і успішно розв'язав відповідно до тодішніх досягнень світової граматичної науки Є.К. Тимченко. Завдання ж пропонованої розвідки інше, передусім

⁵ Вихованець І.Р. (1986). *Система відмінків української мови*. С. 216.

⁶ Вихованець І., Городенська К. (2004). *Теоретична морфологія української мови*. С. 55.

промоційне: привернути увагу до небуденної події для української лінгвістики — появи монографії, шістьома розділами якої стали опубліковані в різні роки праці знаного представника «плеяди найкращих українських інтелігентів, що їх розтоптала комуністична система» (Железняк, цит. праця, с. VI).

Видання супроводжує ґрунтовна передмова, яку підготували кандидати філологічних наук М.Г. Железняк та О.С. Іщенко. Вони розкрили важливі віхи земного шляху видатного українського вченого, одного із засновників Української академії наук, академіка цієї академії, члена-кореспондента АН СРСР, якому не вдалося уникнути сталінської репресивної машини: «у 1932 році звинувачений у намаганні відірвати розвиток української мови від російської», «наукової термінології від “трудящих мас”», «створити штучну бар'єру поміж українською і російською мовами», «за що в 1938 році заарештований і висланий до Сибіру» (там само).

У передньому слові, як і варто очікувати, належно схарактеризовано еволюцію відмінкової термінології, семантико-синтаксичну сутність категорії відмінка у проекції на концептуальний дискурс Є.К. Тимченка. На конкретних прикладах продемонстровано, що вчений послуговувався різними термінами (напр.: датив, датний відмінок, датник), навіть пропонував скасувати термін відмінок, замінити його іншими — «номінативна, генітивна, дативна і т. д. форма (розумій закінчення)» (там само, с. XIV). Вирізнено й ту особливість, що праці Є.К. Тимченка, як і інших мовознавців, «відіграють велику роль у розвитку лінгвістичної термінології української мови» (там само), подано системну інформацію про становлення чинної відмінкової термінології (І.П. Ужевич, М.Г. Смотрицький, А.Ю. Кримський) і відносну завершеність цього процесу, оскільки спроби заміни усталених назв відмінків на інші не втратили своєї актуальності. Згадано, зокрема, І.Р. Вихованця, який запропонував таку номінативну парадигму: «суб'єктник (називний в.), похідник (родовий в.), адресатник (давальний в.), об'єктник (знахідний в.), знаряддевик (орудний в.), місцевик (місцевий в.) та кличник (кличний в.)» (там само, с. XV). Добре вмотивовано видавничий намір через покликання на працю М.Я. Плющ «Категорія відмінка в семантико-синтаксичній структурі речення»: граматичне вчення Є.К. Тимченка не втрачає цінності й тепер тому, що «категорія відмінка потребує подальших досліджень, адже у її вивченні принципи функційної граматики впроваджувалися на розсуд учених, а тому проблема відмінків викликала чимало суперечливих суджень, спірних тлумачень» (там само, с. XVI).

Подано вичерпну інформацію не лише про вклад Є.К. Тимченка в українську лінгвістику, а й про оцінку його праць мовознавцями різних поколінь (О.О. Шахматов, І.І. Огієнко, П.К. Ковалів, О.Т. Горбач, Ю.В. Шевельов, М.Г. Булахов, М.А. Жовтобрюх, М.Я. Плющ, І.Р. Вихованець), яка є неоднозначною і навіть суперечливою. Ще в 1913 році О.О. Шахматов дорікав Євгенові Костянтиновичу, що той, з'ясовуючи

функції генітива в південноруській мовній області, захопився фольклорними джерелами й недостатньо використав твори художньої літератури, удався до несистемних паралелей з іншими слов'янськими мовами, непослідовно зреалізував порівняльно-історичне висвітлення матеріалу. Доречно згадати в цьому контексті й М.А. Жовтобрюха, який, з одного боку, захоплювався глибиною аналізу синтаксичних функцій відмінків української мови, а з іншого, — солідаризувався з попереднім рецензентом, указуючи на таку саму хибність Тимченка — вилучення з дослідження синтаксису мови «майже всієї нашої класичної літератури», мови публіцистики, науки тощо (там само, с. X). Наведено й ті розмисли, які позбавлені гостроти. Дійсний член НТШ П.К. Ковалів твердив, що праця про родовий відмінок — «це перша спроба аналізу одного із синтаксичних питань української мови», яка «побудована на численному сирому матеріалі (виділення наше. — М.С.) української мови» (там само, с. IX). Автори передмови завершують змодельовану ними полеміку фразою, добутою з лінгвістичного дискурсу того, кому адресовано критичні зауваження, пропозиції побажання та похвали слова: «Всі вказані хиби наших здобутків мовних не дозволяють бачити в них вагоме джерело, цю вагу належить класти на дослідження живої мови у всій різноманітності людських говірок. Виходячи з сучасної системи мови, ми можемо підноситися до найдавніших діб, ідучи за законами зміни звуків і форм і щоразу коригуючи подання пам'яток мовних» (там само, с. XI).

Оцінний дискурс граматичних монографій Є.К. Тимченка справді таки досить скромний, тому за рівнем цитувань «складно простежити єдиний тренд, оскільки в багатьох тематичних виданнях його взагалі не згадують, в інших — виокремлюють ім'я науковця, важливість його студій про відмінки, ще в інших часто покликаються» (там само, с. XIV). Що ж до останнього твердження, то воно потребує уточнення: індекс цитованості мовознавця Є.К. Тимченка ніколи не був високим, не зріс суттєво він і нині. М.Г. Железняк та О.С. Іщенко подають перелік непроминальних у часописі української лінгвістичної науки праць, у яких мали б бути розлогі або бодай принагідні покликання на роботи Є.К. Тимченка, проте їх там не знайти. З-поміж авторів вирізнених видань — О.Н. Синявський, Л.А. Булаховський, Ю.В. Шевельов, Б.М. Кулик, С.П. Бевзенко, П.С. Дудик, А.П. Грищенко, Т.Б. Лукінова, М.А. Жовтобрюх, О.Т. Волох, С.П. Самійленко, І.І. Слинько, М.В. Леонова і, зрозуміло, багато-багато інших. Про причини цього колись вимушеного, а згодом уже інерційного, але достеменно несправедливого явища-забуття вже йшлося вище.

На зміну ситуації, що склалася довкола наукової спадщини Є.К. Тимченка й інших достойників-предтеч, впливають два чинники: 1) культивовані ще донедавна націоналістично-ідеологічні застереження канули в Лету, відчутно заявляє про себе зворотна дія, коли те чи те заборонене або свідомо замовчуване досягнення викликає до себе неабиякий інтерес, унаслідок чого оживають постаті та їхні думки, погляди, сповідувані

принципи, неймовірну популярність має набуток, який вони лишили після себе, і 2) удоступненість цього набутку. Осягненню внеску Є.К. Тимченка в розвиток української граматики сприятиме давно очікувана монографія «Відмінки іменників української мови: студії Євгена Тимченка 1913—1928 років» (https://esu.com.ua/files/issn_978-966-02-9961-0.pdf!!!). Услід за авторами передмови до цього видання, яка є багатою на ретельно зібрані й оригінально оприявлені факти та майстерно скомпоновані наукові мінісюжети, «висловлюємо щиру подяку *Тетяні Поліщук, Романові Судуку, Світлані Очеретянко*, які працювали над відтворенням текстів праць Є. Тимченка з першодруків, що їх люб'язно свого часу надала..., на жаль, нині вже покійна *Ольга Сениук*» (там само, с. XVI). Колектив однодумців, який ось уже 15 літ очолює відомий енциклопедист М.Г. Железняк, трудився на волонтерських засадах. Такі, за образним визначенням О.Т. Гончара, «інтелектуальні донори» (Гончар, цит. праця, с. 517), підпирають науково-духовне небо України.

Рецензію отримано 21.05.2023

Mykola Stepanenko, Doctor of Philological Science, Professor, Professor of the Department of Journalism and Linguistik Communication National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine 15 Heroiv Oborony St., Kyiv 03041, Ukraine
E-mail: myk_ivan@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-6727-1265>

THE KEY PAGE OF YEVHEN TYMCHENKO'S
UKRAINIAN LINGUISTIC HERITAGE: THE CONCEPT
OF CASE PARADIGM (studies of the 1913—1928)

Review of the book: *Cases of nouns in the Ukrainian language: Yevhen Tymchenko's studies of the 1913—1928*

Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy, 2022 (Reproduction of works of 1913—1928). ISBN 978-966-02-9961-0 (in Ukrainian).